

ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ГЕНДЕРУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Рагімова Е.І.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – професор, канд. філол. наук Кобякова І. К.

Необхідність застосування нової термінології в аспекті антропоцентричного підходу при дослідженні всіх параметрів людської особистості, в тому числі і статі, стала однією з причин уведення в науковий опис терміна "гендер", що трактується як соціально зумовлений і соціально відтворений феномен і є одним із тих параметрів особистості, що відбиваються у мові – основному засобі конструювання ідентичності. Відповідно до цього гендер, може бути розглянутий як вимір, як параметр дослідження в багатьох суспільних науках, у тому числі й у лінгвістиці.

Гендерні ознаки мовної картини світу – це сутнісні прояви пізнання світу крізь призму чоловічого і жіночого бачення, а також вплив статі на мовленнєву практику та мовленнєву поведінку. Гендерні відношення у мові фіксуються у вигляді мовних стереотипів, які накладають відбиток на поведінку, в тому числі й на мовленнєву, особистості і на процеси її мовної соціалізації. Лінгвістика ж допомагає виявити відображення гендерних стереотипів, зафіксованих у свідомості носіїв мови.

Традиційно авторів літературних творів цікавить відображення внутрішнього світу героїв, особливо в драматургії, де перед письменником з'являється завдання розкрити переживання персонажів, передаючи при цьому гендерні стереотипи експресій і враховуючи їх. У даній статті проводиться аналіз лінгвістичних засобів вираження гендеру в англійській мові в п'єсах Теннессі Вільямса, тобто виявлення характеристик мовленнєвої поведінки жінок і чоловіків в культурі англійської мови на прикладі літературних творів.

Гендерну специфіку мовленнєвої поведінки дійових осіб в розглянутих п'єсах Т. Вільямса визначають певні особливості. На лексичному рівні – це використання прислівників-індикаторів впевненості чоловіками, а прислівників-індикаторів невпевненості жінками (*BLANCHE: This – can this be – her home?* [3]; *MITCH: I believe you are right about that.* [3]).

На граматичному рівні жінки в аналізованих творах Т. Вільямса частіше використовують умовний спосіб для викладу своєї

точки зору співбесідникові в більш м'якій формі, а також наказовий спосіб, що свідчить про бажання демонструвати впевненість у власному соціальному статусі (*BIG MAMA [sadly]: No, son. I wish you wouldn't!* [3]).

На синтаксичному рівні чоловіки і жінки в п'єсах Т. Вільямса віддають перевагу простим реченням, проте складні конструкції частіше вживають дійові особи жіночої статі (*STELLA: You know that, don't you?* [3]).

Дослідження лінгвістичних засобів вираження гендеру в п'єсах Т. Вільямса "A Streetcar Named Desire" і "Cat on a Hot Tin Roof" показало, що маскулінна мовленнєва поведінка в розглянутих творах є малоемоційною, думки викладаються чітко, впевнено і категорично. Висловлення дійових осіб з таким типом мовленнєвої поведінки, перш за все, інформативні, оскільки вони прагнуть до об'єктивності, фокусуючи увагу співбесідника на викладі фактів. Фемінінна мовленнєва поведінка в аналізованих п'єсах дуже емоційна, формулювання поширені і м'які, некатегоричні. Зміщуючи центр уваги на себе за допомогою частого вживання звернень і апеляції до співбесідника, дійові особи з таким типом мовленнєвої поведінки демонструють своє бажання самостверджуватися. Автор аналізованих творів широко використовує лексичні (прислівники-індикатори впевненості/непевності, дієслова розумового сприйняття та емоційного стану, особові займенники) граматичні (умовний та наказовий спосіб дієслів) і синтаксичні (прості речення і складні конструкції, розділові питання) засоби вираження гендеру для репрезентації мовленнєвої поведінки жіночих і чоловічих персонажів.

1. Горошко Е. И. Гендерная проблематика в языкознании / Е. И. Горошко // Введение в гендерные исследования. – Часть 1. Учебное пособие / Под ред. И. Жеребкиной. – Харьков, Спб., 2001. – С.238-277.
2. Мартинюк А. П. Конструювання гендеру в англomовному дискурсі / А. П. Мартинюк. – Харків: Константа. 2004. – 292 с. 3. Швачко, С. О. Інтерлінгвальні аспекти фразеологічних одиниць в англomовному та україномовному дискурсах (на матеріалі числівників). //ВІСНИК Житомирського державного університету ім. Івана Франка (56). pp. 28-32.
3. Williams T. A Streetcar Named Desire [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.metropolitancollege.com/Streetcar.pdf>

Рагімова, Е.І. Лінгвістичні засоби вираження гендеру в англійській мові [Текст] / Е.І. Рагімова; науч. рук. І. К Кобякова // Перекладацькі інновації: матеріали ІХ Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 14-15 березня 2019 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. – Суми: СумДУ, 2019. – С. 160-162.